

RETTEEN I HORSENS DOM

afsagt den 4. maj 2026

Sag BS-45745/2024-HRS

Sagsøger
(advokat Raquel Alex Esteves)

mod

Sagsøgte (Kommune)
(advokat Bo Juul Jensen)

Denne afgørelse er truffet af Dommer 1,
Dommer 2 og Dommer 3.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen angår, om Sagsøger, som barn blev udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling omfattet af artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), om sagsøgte, Sagsøgte (Kommune), som myndighed vidste eller burde vide dette, og om Sagsøgte (Kommune) har overtrådt artikel 3 i forhold til Sagsøger ved ikke at have iværksat tilstrækkelige foranstaltninger til at søge at forhindre det. Sagen angår i så fald, om Sagsøger har krav på godtgørelse herfor.

Sagsøger har nedlagt påstand om, at Sagsøgte (Kommune) skal betale 300.000 kr. med procesrente fra den 18. september 2024.

Sagsøgte (Kommune) har nedlagt påstand om frifindelse.

Retten har modtaget sagen den 18. september 2024.

Oplysningerne i sagen

Forklaringer

Der er afgivet forklaringer af Sagsøger, Vidne 1 og Vidne 2.

Sagsøger har forklaret blandt andet, at hun var 11 år, da kommunen modtog underretningen den 23. maj 2011. Hun husker perioden herfra og frem til den 23. juli 2013 som konfliktfyldt med mange skænderier og mistrivsel. Det var både i forholdet til hendes søskende og til forældrene. Det var mest hendes mor, der optrappede situationen. Forældrene prøvede først med skæld ud, og hvis det ikke ændrede noget, så med vold eller trusler om vold. Hun husker en episode, hvor de skulle ud ad døren, og hun var ked af det og vred. Hendes mor tog fat i hende og skældte ud, men hun hørte ikke efter. Herefter fik hun et slag i ansigtet med flad hånd. Det var i By 1, inden de blev fjernet, og det skete i bryggerset. Hun husker også en episode med sin far, hvor hun grædende havde trukket sig ind på værelset. Hendes far kom ind og kunne ikke trænge igennem til hende. Derfor slog han hende. I perioden fra 2011 til 2013 blev hun slået flere gange, men hun husker ikke hvor ofte. Det var også begge forældre, der truede med vold. De kunne sige: ”Hvis ikke du stopper og gør, som vi siger, så bliver du straffet”. Det foregik også i perioden, hvor kommunen var involveret.

Hun blev mobbet på grund af sin dårlige hygiejne. Der var en episode, hvor de andre børn opdagede, at hendes trusser var gule, fordi de ikke var blevet skiftet i flere dage. Hun havde en nederdel på, som røg op, da hun skiftede sko. Dette resulterede i drilleri. Når hun havde lus, kløede det. Forældrene mente ikke, at det var lus og ville ikke tage det alvorligt. De kom sjældent i bad, og når de kom i bad, var de alle fire søskende i bad sammen. Så sad de i blød og blev skyllet. Hun havde ofte ikke håndklæde med til idræt, fordi hun ikke var vant til at bade med andre og på den måde, og derfor ikke brød sig om det. Madpakker skulle de selv stå for, og de tiggede ofte om mad. I en periode stjal hun penge fra sine forældre for at kunne købe mad i skolens madbod.

Hun husker familiekonsulenterne Person 1, Person 2 og Person 3. Hun husker ikke, at der, inden de blev tilknyttet, blev holdt samtaler med hende.

Hun husker, at hun var i aflastning ved Person 4 og Person 5, men hun husker ikke, at der kom nogen i hjemmet hos forældrene. De tiltag, der blev sat i gang, gjorde, at de skulle passe mere på i forhold til forældrene, for det skabte flere konflikter. Det pressede dem som børn i forhold til, hvad de fortalte. Forældrene sagde, at de skulle passe på, og at der var ting, som de ikke måtte sige til kommunen. Tiltagene gjorde ikke nogen forskel i øvrigt på, hvordan forældrene håndterede konflikter.

Aflastningen gav et frirum, men også et yderligere pres, når de kom hjem, idet de ikke måtte tale om det, og fordi tingene her var anderledes.

Forældrene blev mere varsomme med, hvad de selv gjorde. Der var således mindre vold, men til gengæld flere trusler om vold.

Da de blev anbragt i akut aflastning i 2012, ville de gerne i bad sammen, men det fik de ikke lov til. De fik da øjnene op for, at tingene kunne foregå anderledes, end de var vant til. Det nævnte de, da de kom hjem, men her skete der ingen ændringer.

Hun fik det værre i perioden fra maj 2011 til juli 2013. Hun var meget presset og meget bange for sine forældre. Hun følte, at hun havde ødelagt familien ved at fortælle om Person 6.

Da hun blev anbragt, fik hun det bedre. Hun og Person 7 sagde til Person 2, at de gerne ville anbringes. Det var meget svært, og hun var bange for forældrenes reaktion og for konsekvenserne.

Processen med kommunen var trættende. Det var rart, når de var sammen med familiekonsulenterne, men herudover var det trættende. Der var en lang periode, hvor de var presset, og hvor der var mange konflikter. Hun følte sig ikke hjulpet, men fik et pusterum med familiekonsulenterne.

I dag hviler hun ikke i relationer. Hun er bange for at gøre noget forkert. Hvis hun bliver meget presset, ryster hun, og hun kan også stadig tisse i bukserne. Når der sker noget ubehageligt, zoomer hun ud for at holde det på afstand. Hun har mange diagnoser, og det vurderes, at hendes personlighedsforstyrrelser har baggrund i traumer i barndommen. Hun tror, det ville have været anderledes, hvis kommunen havde grebet tidligere ind.

Vidne 1 har forklaret blandt andet, at hun var klasselærer for Sagsøger i perioden fra 2009 til 2013, hvor Sagsøger gik i 3. - 6. klasse på Skole. Hun havde blandt andet Sagsøger til dansk, idræt og historie, og relationen til Sagsøger var god og tæt.

I 2009 var Sagsøger stadig en glad og sød pige. Senere kom der op- og nedture på grund af det, der skete på hjemmefronten, og det sociale i klassen.

Sagsøger fik ikke altid lavet lektier, fordi hun skulle passe sine mindre søskende, navnlig Person 7. Dette fortalte Sagsøger.

Sagsøger var en dygtig og kvik pige med gode faglige evner. I perioder var hun i konflikter socialt.

Sagsøgers fysiske fremtræden var sådan, at hun ofte havde noget underligt tøj på, der ikke svarede til årstiderne. Det var tydeligt, at der ikke var et hjem, der tog vare på dette. Det var hendes indtryk, at Sagsøger selv skulle sørge for at komme i skole.

Sagsøger var meget nem at aflæse i forhold til, om hun var i godt eller dårligt humør. Hun var f.eks. anderledes, når hun havde fået lavet lektier, og det var tydeligt, når hun var nedtrykt, hvilket kunne være på grund af manglende madpakke eller idrætstøj.

En dag fortalte Sagsøger, at hun var blevet slået med en lussing og hevet hårdt i armen af sin mor. Det har været i 2011.

Hun mener ikke, at hun har mødt Sagsøgers far. Hun var imidlertid ikke kontaktlærer for Sagsøger, og en anden lærer havde derfor kontakten med forældrene.

Hun har lavet underretninger, hver gang hun har oplevet mistrivsel. Forinden vendte hun det med ledelsen. Hun synes, hun lavede flere. Efter underretningerne gik der lang tid, inden der skete noget. Der kunne f.eks. blive bevilget ekstra støttetimer på skolen og hjælp til hygiejne.

Sagsøger fortalte, at hun blev nægtet at komme i bad, og hun kom ofte i skole med fedtet hår og beskidt tøj. Hun havde heller ikke idrætstøj og håndklæde med. Sagsøger sagde selv, at hun vidste, at hun lugtede, men at hun ikke måtte komme i bad.

Hun husker, at Sagsøger ofte ikke havde mad med i skole. Somme tider havde Sagsøger heller ikke penge med til mad, og hun købte derfor ind imellem mad til Sagsøger.

Før 2011 gik Sagsøger både til Fritidsaktivitet 1 og Fritidsaktivitet 2, men det blev taget fra hende, fordi familien ikke havde råd. Først var det Fritidsaktivitet 1 og senere Fritidsaktivitet 2, som kommunen dog herefter bevilligede støtte til.

Når det ikke gik godt hjemme og socialt, blev Sagsøger mere trist og indelukket. Sagsøger var fagligt dygtig, og med lidt indblanding fik hun Sagsøger valgt som klassens elevrådsrepræsentant. Det klarede Sagsøger så godt, at det året efter ikke var nødvendigt, at hun blandede sig, og Sagsøger blev genvalgt af klassekammeraterne.

Kommunen var der slet ikke i forhold til at hjælpe med problemerne. Hun oplevede kortvarige bedringer, men ikke nok. Den manglende støtte indebar, at Sagsøger blev meget indelukket.

En fredag, hvor hun havde sendt klassen hjem på weekend, havde Sagsøger ledt efter hende. Dette fik hun fortalt om mandagen. Sagsøger havde da til en anden lærer fortalt om onklen. Det var især herefter, at Sagsøger blev mere indelukket og kom i stigende mistrivsel.

Foreholdt mail af 26. april 2012 fra Person 8 til Person 9 med vidnet som underskriver (ekstrakten side 227), så husker hun ikke, at hun har fået Person 8 til at sende denne. Hun mener ikke, at hun løbende sendte beskeder til kommunen. Hun var som nævnt ikke kontaktlærer. Hun har nok sendt beskeden, fordi Sagsøger var i mistrivsel både fagligt og socialt. Hun tænker ikke, at dette er en underretning. Underretninger skulle foretages på et særligt skema.

Foreholdt "Underretningsskema" (ekstrakten side 343), så er det sådan et skema, hun tænker på. Hun er ikke medunderskriver på underretningen, fordi hun ikke er blevet bedt om at skrive den. Alle kunne underrette, men hun rådførte sig altid med sin leder. Hun er bekendt med underretningspligten og har som lærer sendt underretninger. De tre underskrivere på underretningen er henholdsvis skolelederen, viceskoleleder og lederen af mellemtrinnet og en pædagog.

Hun tænker, at Sagsøger kunne gå til Person 8, men hun ved ikke, hvorfor pædagogen Person 10 har underskrevet.

Sagsøger havde ofte lus. Eleverne måtte ikke komme i skole, før de var i behandling, og Sagsøger ville rigtig gerne i skole. Vidnet talte derfor med sundhedsplejersken, som blev involveret i at afluse både Sagsøger og Person 7.

Vidne 2 har forklaret blandt andet, at hun, som forberedelse til at skulle vidne, har læst påstandsdokumenterne og husker sagen. Hun tiltrådte en stilling som leder af Familieafdelingen i Sagsøgte (Kommune) i december 2012. Rådgiverne i afdelingen involverede hende i sagen. Hun er uddannet socialrådgiver og havde da 13 års erfaring som familierådgiver og 2 års erfaring som faglig leder.

Familieafdelingen består af et myndighedsafsnit med socialrådgivere, der undersøger, afklarer og bevilliger støtte, og et familiecenter med familiekonsulenter og familiebehandlere, der udfører de opgaver, socialrådgiverne har fundet grundlag for.

Det er familiekonsulenterne og familiebehandlerne, der er mest sammen med familierne, men der er en tæt dialog og samarbejde mellem myndighedsafsnittet og familiecenteret. Opgaverne er fælles, og der er løbende kontakt i forhold til opfølgning og statusrapporter. I den konkrete sag husker hun det som en løbende opfølgning. Hun er inde over en sag, når der vurderes eller bevilges anbringelse.

Hun har i denne sag deltaget i et møde, der omhandlede dialog, og hvor der var bekymring for, om den indsats, der var i gang, var tilstrækkelig. Hun husker ikke, hvornår mødet blev holdt, men det har været i 2013. Der var tale om opfølgning på en igangsat udvikling af forældrene. Spørgsmålet var, om det gik i et tempo, som var nødvendig af hensyn til børnene. Der var drøftelse om, at forældrene skulle følges tæt i forhold til, om forholdene blev bedre, og om udviklingen kunne skabes i hjemmet. De var i tvivl om, hvorvidt indsatsen kunne tilrettelægges, mens Sagsøger var i hjemmet. Det skulle undersøges, hvad udfordringerne var, og om forældrevernerne var der. Hvad skulle der til, og kunne det nås. Forældrene deltog i mødet sammen med rådgiverne. Hun har ikke deltaget i møder med Sagsøger.

Hun var ikke meget inde over ”uhygiejniske forhold”. Der var lidt omkring tøj med mere. I forhold til hjemmet, så husker hun ikke dette. Det var familiekonsulenterne, der kom i hjemmet. Hun husker ikke, om psykologen var i hjemmet.

Vold i hjemmet var et tema for dialog. Moren erkendte, at hun havde slået, og det var et omdrejningspunkt i drøftelserne. Det gav anledning til voldsom bekymring, og forældrene skulle udvikle en anden opdragelsesmetode. Hun husker ikke, at der var aktuelle oplysninger om vold, efter at hun blev involveret i sagen.

Hun fik kendskab til underretningen om seksuelt overgreb. De var opmærksomme på, om onklen fortsat kom i hjemmet, og at der skete politianmeldelse. De fulgte op på, om der var sket yderligere.

Det kunne være svært at samarbejde med forældrene. Forældrene havde forskellige udtryksformer, og faren kunne være meget voldsom. Det krævede som oftest, at der var flere deltagere i møderne. Faren kunne godt virke vred, men de sagde jo ja til at samarbejde om at gøre noget andet, end det de gjorde. Til sidst indvilligede forældrene også i at deltage i en psykologisk undersøgelse. De har været nødt til at sige til forældrene, at kommunens vurderingsgrundlag også gik på forældrenes adfærd. Forældrene var ikke enige i, at der var grund til bekymringer vedrørende forholdene i hjemmet, men de accepterede dog, at en psykolog skulle lave en undersøgelse af deres forældrekompetencer. Psykologen skulle vurdere, om forældrekompetencerne kunne udvikles, herunder i

en hastighed som børnene havde behov for. En sådan undersøgelse iværksættes, når de er i tvivl, om udviklingen kan skabes i hjemmet.

Da psykologvurderingen blev startet op, blev familiebehandlingen i forhold til forældrene sat på pause. Dette var et ønske fra psykologen, idet det ellers giver et skævt billede af forældreevnen.

Det er almindeligt, at psykologen får kendskab til sagens akter, idet der skal udarbejdes en anamnese. Psykologen ville derfor have kendskab til volden og det seksuelle overgreb derfra. Begrundelsen for iværksættelsen af undersøgelsen vil også fremgå, herunder også hvis der tidligere havde været mistanke om vold eller andre overgreb.

Da undersøgelsen blev afsluttet i sommeren 2013, ville de tale med forældrene om anbringelse af børnene uden for hjemmet. Omfanget og potentialet hos forældrene var sådan, at de vurderede, at det ville være bedst for Sagsøger, at hun blev anbragt. De vurderede, at de ikke indenfor en rimelig tid kunne nå i mål med at udvikle forældreevnen ved familiebehandling.

Når der kommer underretninger, så underbygger dette, at indsatserne ikke har virket.

Fokus var på de samlede forhold. Hvilke forhold blev ved at være til stede, hvad fortæller barnet selv, og hvad observeres af dem, der er omkring barnet og familien.

De medarbejdere, der var involveret vidste, at de havde en underretningspligt, herunder at de skulle underrette om akutte forhold. Det ville også fremgå af statusrapporterne, hvis noget gav anledning til bekymring.

I kommunen har der i en del år været fokus på underretningspligten, også for skolerne. Der har været en handlevejledning i Sagsøgte (Kommune) siden 2011 i form af et skriftligt offentligt beredskab.

Det første møde, hun var med til, var i starten af 2013, hvor hun, rådgiver og forældrene deltog. Hun mødte aldrig Sagsøger.

I perioden op til anbringelsen var der tæt kontakt mellem Sagsøger og rådgiver, og Sagsøger sagde på et tidspunkt selv, at hun gerne ville bo et andet sted. Dette var stort set samtidig med, at konklusionen på den psykologiske undersøgelse forelå.

Det vægter, at den unge selv ønsker at blive anbragt, og med undersøgelsen kunne de begrunde, at der ikke kunne skabes de nødvendige forandringer i hjemmet. Det var en del af den samlede vurdering.

Støtten til børnene var fortsat under den psykologiske undersøgelse, hvilket også havde til formål at følge børnene tæt og kompensere for det forældrene ikke kunne. Hun husker ikke overvejelser om ekstra støtte, men børnene fortsatte i hvert fald i aflastning og møder med familiekonsulenterne.

Person 9 var uddannet socialrådgiver og var allerede ansat, da vidnet tiltrådte stillingen som leder af Familieafdelingen. Hun husker ikke Person 9's erfaringsgrundlag, men hendes indtryk var, at Person 9 var godt inde i sagen og fulgte den meget tæt.

Parternes synspunkter

Sagsøger har i sit påstandsdokument anført følgende anbringender:

”2. ANBRINGENDER

Det gøres overordnet gældende, at Sagsøgte (Kommune) (”Kommunen”) er forpligtet til at betale godtgørelse til Sagsøger, for det omsorgssvigt, Sagsøger var udsat for som barn i sit hjem i perioden fra den 23. maj 2011 til 23. juli 2013.

Omfanget, og karakteren, af den konkrete omsorgssvigt vil uddybes nærmere i det følgende og under hovedforhandlingen.

Det gøres videre overordnet gældende, at Kommunen ikke har overholdt sin forpligtelse efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 3 til at sikre Sagsøger mod umenneskelig eller nedværdigende behandling i form af omsorgssvigt i hendes hjem for perioden fra den 23. maj 2011 til den 23. juli 2013.

Det gøres i den forbindelse ligeledes overordnet gældende, at Kommunen ikke har ageret sagligt, proportionalt og i overensstemmelse med den relevante sociale lovgivning, navnlig serviceloven, idet Kommunen lod Sagsøger blive i sit hjem, uagtet ikke blot formodning om, men viden om, at hun blev udsat for vold, trusler og anden omsorgssvigt i hjemmet.

Det gøres endvidere gældende, at Kommunen ikke rettidigt har reageret eller truffet afgørelse om iværksættelse af relevant hjælp/støtte efter (dagældende) servicelovens § 52 herunder ved, at der gik 4 måneder fra, at Kommunen havde modtaget underretning fra Sydøstjyllands Politi, af den 23. maj 2011 (bilag A), hvor der var anført oplysning om at Sagsøgers far havde kørt spirituskør

sel med hende i bilen, til at Kommunen afholdt børnesamtale med Sagsøger den 20. september 2011 (bilag 2), og at der herefter gik yderligere 6 måneder, før familiebehandling blev iværksat med opstart den 23. marts 2012 (bilag Q), på trods af Kommunens viden om, at Sagsøger blev udsat for vold, trusler og om sorgssvigt i hjemmet.

Det gøres i den forbindelse ligeledes overordnet gældende, at Kommunen ikke har overholdt sin socialretlige omsorgspligt over for Sagsøger.

-o0o-

Som følge af ovenstående er Kommunen erstatningsansvarlig for krænkelse af EMRK artikel 3 og Sagsøger er i overensstemmelse med EMD's praksis, berettiget til en godtgørelse på 300.000 kr. for ikke-økonomisk skade.

I det følgende redegøres nærmere for de ovenfor anførte anbringender og det retlige grundlag herfor.

2.1 Den retlige ramme

2.1.1 Kommunens ansvar ved overtrædelse af EMRK

EMRK blev inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992. Det følger af EMRK artikel 1:

” De høje kontraherende parter skal sikre enhver person under deres jurisdiktion de rettigheder og friheder, som er nævnt i denne konventions afsnit I.”

Af bestemmelsens ordlyd fremgår, at EMRK pålægger staten en forpligtelse til at sikre de konventionsbeskyttede rettigheder.

Statsbegrebet skal efter praksis fra EMD fortolkes bredt og omfatter ikke alene staten i snæver forstand, men enhver offentlig myndighed samt disses repræsentanter og ansatte, uanset hierarkisk placering, jf. bl.a. Wille mod Liechtenstein (28396/95), præmis 46.

Kommuner i Danmark er derfor tilsvarende forpligtet efter EMRK.

Dette indebærer blandt andet, at en Kommune bærer det konventionsretlige ansvar for handlinger og/eller undladelser foretaget af dennes ansatte, herunder ansattes handlinger (eller manglen herpå) når disse bliver gjort opmærksom på, at et barn i Kommunen lider omsorgssvigt, idet disse ansatte udgør en integreret del af den offentlige forvaltning i EMRK's forstand, hvorfor deres handlinger skal tilregnes Kommunen.

Denne autonome tilgang har til formål at sikre konventionens effektive gennemslagskraft (*effet utile*) og forhindre, at konventionsrettigheder udhules gennem nationale ansvarsbegrænsninger, som ellers ville kunne indskrænke det konventionsretlige ansvar.

Endelig skal det fremhæves, at myndigheder ifalder ansvar for krænkelse af EMRK, selv om der ikke er handlet culpøst, idet der gælder et objektivi svar, når det konstateres, at en offentlig myndighed har krænket en rettighed efter EMRK, jf. blandt andet Højesterets dom U.2017.2929 H, hvor Højesteret henviser til EMD's dom Kangasluoma v. Finland (sagsnr. 48339/99).

Højesteret udtalte i relation til spørgsmålet om culpa følgende:

” Udlændingemyndighederne har gjort gældende, at det er en betingelse for at til kende A en godtgørelse, at myndighederne har handlet culpøst. Ifølge Menneskeret tighedsdomstolens praksis udgør en ret til erstatning eller godtgørelse, der er betin get af, at en offentlig myndighed har begået fejl eller forsømmelser, imidlertid ikke et tilstrækkeligt effektivt retsmiddel efter Den Europæiske Menneskerettighedskon ventionens artikel 13, jf. Domstolens dom af 20. januar 2004 i sag 48339/99 (Kan gaslouma mod Finland) præmis 43 og 48. Højesteret tiltræder derfor, at det følger af artikel 13 sammenholdt med princippet i erstatningsansvarslovens § 26, at A skal tilkendes en godtgørelse, hvis han i henhold til Menneskerettighedsdomstolens praksis efter konventionens artikel 41 ville have ret til godtgørelse.”

Ovenstående gælder uanset, om krænkelsen udspringer af en tilsidesættelse af myndighedens negative forpligtelser – eksempelvis ved, at medarbejdere aktivt har udsat en borger for umenneskelig eller nedværdigende behandling i strid med EMRK artikel 3 – eller af en tilsidesættelse af de positive forpligtelser, herunder hvor myndighedens passivitet indebærer, at en sådan behandling ikke er blevet forebygget eller hindret, hvilket ligeledes kan udgøre en konventionskrænkelse, jf. nærmere nedenfor.

2.1.2 Fortolkningen og anvendelsen af EMRK artikel 3

2.1.2.1. Overordnet om EMRK artikel 3

Det følger af EMRK art. 3, at

“Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.”

EMRK artikel 3 omfatter tre former for behandling, som hver for sig udgør en krænkelse af bestemmelsen:

1. Tortur
2. Umenneskelig behandling
3. Nedværdigende behandling.

Disse kategorier udgør et gradueret kontinuum af alvor, hvor nedværdigende behandling repræsenterer den mindst alvorlige form for mishandling, mens tortur udgør den mest graverende krænkelse. For så vidt angår spørgsmålet om konventionsbrud er det imidlertid uden betydning, hvilken kategori behandlingen henføres til, idet det afgørende er, at den pågældende behandling som minimum når tærsklen for nedværdigende behandling, før der kan statuere en krænkelse af EMRK artikel 3.

I nærværende sag gøres det gældende, at det omsorgssvigt, Sagsøger blev udsat for, udgjorde umenneskelig og nedværdigende behandling.

I sin praksis foretager EMD ikke altid en skarp sondring mellem umenneskelig og nedværdigende behandling, idet kategorierne ofte overlapper – navnlig i sager af længere varighed, hvor forskellige former for fysisk og psykisk lidelse samt ydmygelse indgår i en samlet helhedsvurdering.

Umenneskelig behandling forudsætter som udgangspunkt, at den pågældende påføres legemlig skade eller intens fysisk eller psykisk lidelse.

Nedværdigende behandling kræver derimod ikke nødvendigvis påviselig fysisk eller psykisk skade, men foreligger, hvor behandlingen ydmyger eller nedrer den pågældende, indebærer manglende respekt for vedkommendes menneskelige værdighed eller fremkalder følelser af frygt, angst eller mindre værd, som er egnede til at nedbryde den pågældendes moralske og fysiske modstandskraft – og det kan være tilstrækkeligt, at offeret føler sig ydmyget i egne øjne.

Der kan i den forbindelse henvises til Nicolae Virgiliu Tanase mod Rumænien (41720/13), præmis 118.

Efter EMD's faste praksis kræver en sådan behandling, for at falde ind under EMRK artikel 3, at den overskrider en vis minimumstærskel for alvor ("attains a minimum level of severity").

EMD sammenfatter i Bouyid mod Belgien (sagsnr. 23380/09), præmis 86, de generelle kriterier, der indgår i vurderingen af, om en behandling når den minimumstærskel for alvor, der kræves for at falde ind under EMRK artikel 3:

"86. Ill-treatment must attain a minimum level of severity if it is to fall within the scope of Article 3. The assessment of this minimum depends on all the circumstances"

stances of the case, such as the duration of the treatment, its physical or mental effects and, in some cases, the sex, age and state of health of the victim. Further factors include the purpose for which the ill-treatment was inflicted, together with the intention or motivation behind it, although the absence of an intention to humiliate or debase the victim cannot conclusively rule out a finding of a violation of Article 3. Regard must also be had to the context in which the ill-treatment was inflicted, such as an atmosphere of heightened tension and emotions.”

På baggrund heraf – og jf. også Jonas Christoffersen (red.) m.fl., *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – med kommentarer*, 4. udg., Jurist- og Øko-nomforbundets Forlag, 2024, s. 250 ff. – kan kriterierne systematiseres således:

- Hvor lang tid har personen været udsat for behandlingen
- Hvilke fysiske og psykiske konsekvenser har behandlingen haft for den pågældende person. Det er de samlede konsekvenser, der lægges vægt på.
- Den pågældende persons køn, alder og helbredstilstand.
- Myndighedernes formål eller intention med behandlingen, herunder om der foreligger en legitim begrundelse for behandlingen. Er formålet at ydmyge eller nedbryde en person, vil der lettere kunne foreligge en krænkelse. Fraværet af en sådan intention betyder imidlertid ikke i sig selv, at behandlingen er i overensstemmelse med EMRK artikel 3.
- Den offentlige karakter af behandlingen er relevant ved vurderingen af, om behandlingen er nedværdigende. Manglende offentlighed betyder ikke nødvendigvis, at behandlingen ikke kan være nedværdigende. Det kan være nok, at en person efter egen opfattelse er blevet ydmyget, men ikke nødvendigvis efter andres opfattelse.
- I hvilken kontekst blev behandlingen påført den pågældende.

Det beror herefter på en samlet og konkret helhedsvurdering, om behandlingen – i lyset af disse kriterier – har en sådan alvorlighed, at den er omfattet af EMRK artikel 3.

Herudover har EMD i en lang række domme praksis understreget, at tærsklen for, hvornår EMRK artikel 3 er krænkelse, i praksis er lavere, når den berørte person befinder sig i en særlig sårbar situation, eksempelvis som barn eller som person med handicap, idet sådanne forhold indgår som et væsentligt moment i alvorlighedsvurderingen.

Endelig skal det fremhæves, at EMRK artikel 3 er en absolut rettighed, hvilket vil sige, at handlinger, der falder inden for artikel 3's anvendelsesområde, un der ingen omstændigheder kan legitimeres – heller ikke ved at henvise til offe rets eller dennes pårørendes adfærd.

Det fremgår blandt andet af Gäfgen mod Tyskland (22978/05), præmis 87, hvor EMD anførte:

“[...] Unlike most of the substantive clauses of the Convention, Article 3 makes no provision for exceptions and no derogation from it is permissible under Article 15 § 2 even in the event of a public emergency threatening the life of the nation. The Court has confirmed that even in the most difficult circumstances, such as the fight against terrorism and organised crime, the Convention prohibits in absolute terms torture and inhuman or degrading treatment or punishment, irrespective of the conduct of the person concerned. The nature of the offence allegedly committed by the applicant is therefore irrelevant for the purposes of Article 3”

Der findes således ingen formildende omstændigheder, der kan lempe myn digheders ansvar for at forhindre mishandling i strid med bestemmelsen, så længe de påberåbte handlinger eller undladelser overskrider minimumstærsk len efter EMRK artikel 3.

2.1.2.2 Nærmere om minimumstærsklen efter EMRK artikel 3 i sager om børn

EMD har i en række domme fremhævet, at der alt andet lige skal mindre til for at statuere en krænkelse, når offeret er særlig sårbart – f.eks. et barn eller en person med handicap.

Dette medfører, at selv mindre grove indgreb kan overskride alvorstærsklen for en krænkelse af EMRK artikel 3, når det vedrører børn og personer med handicap.

Nedenfor gennemgås en række domme fra EMD, hvor alvorstærsklen blev lempet under henvisning til ofrenes særlige sårbarhed.

A mod UK (100/1997/884/1096) handlede om, at en stedfar slog sit stedbarn med en bambuskæp på benene med henblik på at disciplinere ham. EMD fandt, at denne behandling udgjorde mishandling i strid med EMRK artikel 3, idet volden klart oversteg tærsklen for nedværdigende behandling.

M og M mod Kroatien (10161/13) omhandlede primært psykisk vold mod et barn. Faren havde gennem længere tid talt nedværdigende til hende og i én påvist situation slået hende. EMD vurderede, at disse handlinger – kumulativt

– udgjorde nedværdigende behandling i EMRK artikel 3, særligt i lyset af, at der var tale om et barn som dermed var særlig sårbar.

Popov mod Frankrig (39472/07 og 39474/07) vedrørte en families – herunder to mindreårige børn – 15 dage lange administrative frihedsberøvelse. EMD fastslog, at børnenes ekstreme sårbarhed var den afgørende faktor i vurderingen af, om der forelå en krænkelse. Frihedsberøvelsen forårsagede børnene alvorlig angst og stress. Selvom tilsvarende vilkår for voksne ikke ville udgøre en krænkelse, konkluderede EMD, at tærsklen var overskredet på grund af børnenes alder og særligt udsatte situation.

Eksemplerne viser, at forhold, der måske ikke ville overskride alvorstærsklen for en voksen eller en ikkehandicappet person, kan – netop på grund af barnets eller den handicappedes særlige sårbarhed – blive betragtet som umenneskelig og nedværdigende behandling i EMRK artikel 3's forstand.

Det gøres gældende, at Sagsøgers forhold i den for sagen omhandlende periode overskrider minimumstærsklen for hvad der udgør umenneskelig og nedværdigende behandling efter EMRK artikel 3.

De konkrete forhold vedrørende Sagsøger i den for sagen omhandlende periode vil redegøres nærmere for under afsnit 2.2.1 og 2.2.3 samt under hovedforhandlingen af sagen.

2.1.2.3 Sondringen mellem negative og positive forpligtelser efter EMRK artikel 3 =

kel 3

Den negative forpligtelse efter EMRK artikel 3 indebærer, at en kommune – herunder gennem sine ansatte – skal undlade at udsætte nogen for mishandling.

Det følger heraf, at den blotte konstatering af, at en person, hvis handlinger kan tilregnes Kommunen har udsat en anden for behandling i strid med EMRK artikel 3, i sig selv indebærer, at kommunen har krænket EMRK.

De positive forpligtelser efter EMRK artikel 3 adskiller sig herfra, idet Kommunen i medfør heraf er forpligtet til aktivt at beskytte individer mod mishandling i strid med bestemmelsen.

Dette indebærer blandt andet en pligt til at beskytte mod overgreb eller om sorgssvigt begået af private, jf. blandt andet Osman mod Storbritannien (sagsnr. 23452/94), Z m.fl. mod Storbritannien (sagsnr. 29392/95), E m.fl. mod Storbritannien (sagsnr. 33218/96) og D.P. & J.C. mod Storbritannien (sagsnr. 38719/97).

Efter fast praksis fra EMD skal der i disse situationer foretages en tredelt vurdering:

- 1) Om den behandling, som den pågældende blev udsat for, udgør en krænkelse af EMRK artikel 3
- 2) Om myndighederne vidste eller burde have vidst, at den pågældende blev udsat for eller var i reel og umiddelbar risiko for mishandling – et krav, der ikke gælder ved de negative forpligtelser, hvor det netop er myndighedernes egne handlinger, der er genstand for vurdering.
- 3) om myndighederne har iværksat nødvendige foranstaltninger for at sikre, at vedkommende ikke blev udsat for krænkende behandling

For så vidt angår det tredje led bemærkes, at der kan statueres krænkelse, hvis det påvises, at de foranstaltninger, som myndighederne generelt havde til rådighed, kunne have forhindret overgrebene eller begrænset deres omfang, jf. E m.fl. mod Storbritannien (33218/96), præmis 99.

Det er i den forbindelse væsentligt at fremhæve, at den materielle minimumstærskel efter EMRK artikel 3 er den samme, uanset om vurderingen angår negative eller positive forpligtelser.

Den afgørende forskel består derimod i, at ansvar efter de positive forpligtelser forudsætter, at myndighederne vidste eller burde have vidst, at forholdene fandt sted eller udgjorde en reel og umiddelbar risiko, og at de undlod at iværksætte tilstrækkelige og rimelige foranstaltninger for at forhindre krænkelsen.

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at i nærværende sag – hvor Kommunen flere gange underrettes/oplyses om, at der er vold, omsorgssvigt, mistrovsel, uhygiejniske forhold vedrørende børnenes tøj og personlige hygiejne og en generel bekymring for børnenes forhold i hjemmet, herunder oplysninger fra Sagsøgers egen mor om at hun slår børnene, jf. bilag 3 – bliver det en ren formalitet at konstatere, at Kommunen har haft kendskab til/viden om forholdene i hjemmet, og den massive omsorgssvigt for Sagsøger (om end dette dog behandles under afsnit 2.2.1).

I nærværende sag skal retten således - i relation til spørgsmålet om, hvorvidt kommunen har iagttaget deres positive forpligtelser - tage stilling til følgende:

- 1) om det omsorgssvigt, som Sagsøger har været udsat for som følge af myndighedernes undladelser, jf. nærmere nedenfor (afsnit) overskrider den minimumstærsklen efter EMRK artikel 3, samt

- 2) om Kommunen har truffet rimelige og tilstrækkelige foranstaltninger til at forebygge og undgå sådanne krænkelse.

Det gøres gældende, at samtlige betingelser er opfyldt, og der foreligger der for i denne sag en krænkelse af artikel 3 som følge af Kommunens tilsidesættelse af sine positive forpligtelser. Nærmere herom straks nedenfor.

2.2 Kommunens krænkelse af EMRK artikel 3

Kommunen har tilsidesat sin handlepligt, hvilket efter retspraksis i sig selv indebærer en krænkelse af EMRK artikel 3, hvorved Kommunens ifalder ansvar.

Dette er blandt andet fastslået af Østre Landsret i dommen U.2021.2254Ø, som omhandlede omsorgssvigt af et barn igennem 4 år. Kommunen blev i denne sag pålagt at betale en godtgørelse på 300.000 kr. for overtrædelse af EMRK artikel 3.

Følgende fremgår af dommen:

” Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis, indebærer Den Europæiske Menne skerettighedskonventions artikel 3 et forbud mod blandt andet umenneskelig og nedværdigende behandling tillige en pligt for staten til under visse omstæn -

digheder at træffe positive foranstaltninger med hensyn til at undersøge og retsforfølge påståede krænkelse og til at beskytte personer mod at blive udsat for en sådan behandling.

[...]

[...] Kommune havde således som ansvarlig myndighed efter EMRK artikel 3 en forpligtelse til aktivt at forebygge og forsøge at forhindre en krænkelse af artikel 3, som kommunen havde eller burde have haft kendskab til. Tilsi -

desættelse af denne handlepligt indebærer en selvstændig krænkelse af konventionen.

[...]

Det følger af praksis fra EMD, at en behandling er umenneskelig, såfremt den ud fra en konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder har medført intens fysisk eller psykisk lidelse hos offeret, og at behandlingen er nedværdigende, såfremt den har medført en følelse af frygt, angst eller mindreværd, som var egnet til at yd myge eller nedbryde vedkommende. Hvis offeret er sårbart, herunder på grund af ung alder, følger det af praksis fra EMD, at der alt andet lige skal mindre til at anse en behandling for umenneskelig eller nedværdigende.”

(mine fremhævelser)

Det bemærkes, at det, der adskiller nærværende sag fra den sag, der var genstand for Østre Landsrets behandling, er, at barnet i nærværende sag, Sagsøger, og hendes søskende også er blevet udsat for vold og trusler ud over omsorgssvigt i form af uhygiejniske forhold og fejlnæring, ligesom Sagsøger har været vidne til sin fars alkoholmisbrug, hvor hun har været udsat for fare, da hun var med i bilen, når faren kørte spirituskørsel og kørte bil uden kørekort, da kørekortet var taget fra ham.

Østre Landsret henviser til EMD's praksis og anfører, at særligt børn og andre sårbare personer har krav på en effektiv beskyttelse fra staten mod alvorlige krænkelse af deres personlige integritet.

Kommunens tilgang i nærværende sag var at iværksætte en kortvarig pædagogisk støtte i hjemmet, én time om ugen, aflastning én hverdag ugentligt samt hver anden weekend, og udfærdigelse af en handleplan den 10. november 2011, jf. sagens bilag 5. Dette på trods af viden om, at Sagsøger var i mistrivsel, at Sagsøger havde været udsat for langvarig belastning og at Sagsøger havde været udsat for vold i hjemmet, jf. sagens bilag 4 (børnefaglig undersøgelse) og bilag 3 (forældresamtale af den 21. september 2011).

Det gøres gældende, at en sådan tilgang er klart uforsvarlig, utilstrækkelig og i sig selv udtryk for omsorgssvigt fra Kommunen og at Kommunen ikke relevant og tilstrækkeligt søgte at aktivt at forebygge og forhindre yderligere krænkelse af EMRK artikel 3, som Kommunen havde kendskab til.

2.2.1 Særligt om viden og burde-viden (af relevans for Kommunens positive forpligtelser)

Det er et grundlæggende element i vurderingen af Kommunens opfyldelse af sine positive forpligtelser efter EMRK artikel 3, at selv om den behandling som borgeren påberåber sig at have været udsat for, måtte overstige tærsklen efter EMRK artikel 3, kan Kommunen alene ifalde ansvar, såfremt den vidste eller burde have vidst, at behandling fandt sted, og herefter undlod at træffe rimelige og tilstrækkelige foranstaltninger til at forebygge og forhindre sådanne krænkelse.

I nærværende sag gøres det gældende, at Kommunen har været vidende om Sagsøgers forhold og omsorgssvigt i hjemmet, som udgjorde den krænkende adfærd, allerede fra den 23. maj 2011, hvorefter Kommunen undlod at træffe rimelige og tilstrækkelige foranstaltninger, indtil anbringelsen af Sagsøger over 2 år senere, ved Kommunens afgørelse herom af den 13. juli 2013.

Det gøres gældende, at Kommunen – i flere år forud for anbringelsen af Sagsøger – har været vidende om volden, omsorgssvigtet og de øvrige forhold i hjemmet som udgør umenneskelig og nedværdigende behandling, idet

- Kommunen modtog underretning den 23. maj 2011 med oplysning om, at Sagsøgers far kører spirituskørsel med hende i bilen
- Kommunen modtog skoleudtalelse den 29. juni 2011 (bilag 1) med oplysning om, at Sagsøger så beskidt ud, ikke var klædt på efter vejrforholdene, samt at Sagsøgers far kunne være ubehagelig at tale med og at forældresamarbejdet var minimalt
- Kommunen fik oplysning fra Sagsøger, ved børnesamtale den 20. september 2011 (bilag 2) om, at forældrene udøvede vold mod Sagsøger og hendes søskende
- Kommunen fik oplysning fra Sagsøgers mor, ved forældresamtale den i september 2011 (bilag 3 og bilag D) om, at hun slår børnene der hjemme, at forældrene mener at dét at slå er en naturlig del af opdragelsen og at forældrene ikke ser noget galt i at benytte ” vold som me tode ”
- Kommunen ved den børnefaglige undersøgelse, afsluttet den 13. november 2021 (bilag 4), selv konkluderede, at forældrene omsorgssvichter Sagsøgers basale, følelsesmæssige og sociale behov, at Sagsøger har været udsat for langvarig tung belastning og udviser tydelige tegn på mistrivsel
- Kommunen i sin handleplan anførte at forældrene skulle få alternative handlestrategier ved konflikter, således at de kunne undgå at udsætte Sagsøger for vold eller true hende (bilag 5)
- Kommunen først iværksatte (opstartede) familiebehandling i marts 2012 og at familierådgiveren i juni 2012 anførte i en opfølgingsrapport (bilag 7), at der var store bekymringer for børnene og en oplevelse af, at der ikke blev fortalt hele sandheden om, hvad der foregik i familien i hverdagen
- Kommunens iværksatte familiebehandling alene varede i 6 måneder, frem til september 2012, og i øvrigt bar præg af aflysninger, samarbejdsvanskeligheder med forældrene og opfølgingsrapporter med oplysninger og store bekymringer for familien (bilag 8)

- Kommunen modtog en underretning fra Skole den 7. september 2012 (bilag 9), hvor det fremgik at Sagsøger havde oplyst, at hun og hendes søster var blevet udsat for seksuelle krænkelse af deres mors onkel
- Kommunen placerede Sagsøger i aflastning i 8 dage mens der blev foretaget politiafhøringer i sagen og børnesamtale med Kommunen, men at Sagsøger kom hjem til sine forældre igen den 15. september 2012, på trods af de nye oplysninger og det generelt samlede – bekymrende – billede af forholdene i familien
- Kommunen bevilgede tilskud til at Sagsøger kunne gå til en fritidsaktivitet ved afgørelse af den 2. oktober 2012 (bilag 11), for at imødegå en mere indgribende foranstaltning ”såsom anbringelse ”
- Kommunen traf beslutning om forældrekompetenceundersøgelse den 15. oktober 2012, som ligeledes bar præg af manglende forældresamarbejde og aflysninger, hvorfor undersøgelsen først blev afsluttet 9 måneder senere (bilag 8)
- Kommunen i handleplan af den 7. november 2012 (bilag 12) beskrev Sagsøger og hendes søskende som børn i mistrivsel, der havde været udsat for følelsesmæssige svigt og fysiske og seksuelle overgreb, samt at der var mistanke om et alkoholproblem hos Sagsøgers far. Det fremgik ligeledes af handleplanen at Sagsøger og hendes søskende fremstod usoineret, med slidt og beskidt tøj der ikke passede i størrelsen
- Kommunen modtog oplysning fra Sagsøgers aflastningsfamilie den 7. juni 2013 (bilag 13) om, at Sagsøgers hår var så medtaget af lus, at det krævede flere behandlinger og at Sagsøgers mor blot havde sagt at det var skæl, og ikke skulle behandles
- Kommunen modtog en underretning fra Skole af den 20. juni 2013 (bilag 14), med oplysning om, at der var en generel bekymring om hvorvidt familien havde det fornødne overskud i dagligdagen til at varetage omsorgen for børnene

På trods af de mange – alvorlige – ovenstående oplysninger som Kommunen blev bekendt med, allerede den 23. maj 2011, traf Kommunen først afgørelse om anbringelse den 23. juli 2013, jf. sagens bilag 16, efter at Sagsøger og hendes søster uopfordret havde udtrykt et ønske til familiekonsulent, Person 3, om at blive anbragt uden for hjemmet, jf. sagens bilag 15.

Det gøres på baggrund af ovenstående overordnet gældende, at Kommunen vidste, at Sagsøger blev udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling i hjemmet – som utvivlsomt overskrider minimumstærsklen efter EMRK artikel 3.

2.2.2 Særligt om Kommunens utilstrækkelige foranstaltninger

I perioden efter den første underretning, den 23. maj 2011, altså efter at Kommunen blev bekendt med den vold og omsorgssvigt Sagsøger blev udsat for i hjemmet, iværksatte Kommunen følgende foranstaltninger/støtte i en periode hen over to år

1. Aflastning, jf. (dagældende) servicelovens § 52, stk. 3, nr. 4
2. Praktisk pædagogisk støtte, jf. (dagældende) servicelovens § 52, stk. 3, nr. 2

Ad 1) Aflastning

Kommunen bevilgede aflastning af Sagsøger, én hverdag ugentligt samt hver anden weekend. Dette blev der truffet afgørelse om ved handleplan af den 10. november 2011, jf. bilag 5.

Aflastningen startede først op i august 2012 (altså næsten et år efter Kommunens dokumenterede viden om omsorgssvigt, vold og trusler i hjemmet og de konsekvenser, det havde for Sagsøger).

Uagtet at foranstaltningen – i den periode Sagsøger var i aflastning – havde den ønskede effekt (altså at Sagsøger ikke blev udsat for omsorgssvigt i hjemmet), ændrer det ikke på, at Sagsøger skulle hjem igen, til se samme forhold i hjemmet, når aflastningen sluttede.

Det gøres derfor gældende, at foranstaltningen, ikke var tilstrækkelig til at forhindre den fortsatte omsorgssvigt at Sagsøger i den for sagen omhandlende periode.

Ad 2) Praktisk pædagogisk støtte (de facto familiebehandling)

Kommunen bevilgede praktisk pædagogisk støtte som udgjorde besøg i hjemmet én gang ugentligt i én time. Dette blev der truffet afgørelse om ved handleplan af den 10. november 2011, jf. bilag 5.

Denne startede imidlertid først op den 23. marts 2012 (det vil sige næsten 7 måneder efter, at Kommunen havde dokumenteret kendskab til, at Sagsøger var blevet og blev udsat for vold og trusler)

Det fremgår endda som mål i Kommunens handleplan af den 10. november 2011 (bilag 5), vedrørende støtten i hjemmet, at

” Mål:

At forældrene får alternative handlestrategier ved konflikter, således, at de undgår at udsætte Sagsøger for vold eller true hende hermed.

Hvem arbejder med målet. Forældrene og familiekonsulenten. Hvornår forventes målet opnået:

Det forventes, at målet er opnået efter seks måneder.

Vurderingen af, hvorvidt målet er opnået, baseres på samtale med forældrene og med Sagsøger samt familiekonsulentens opfølgingsrapport.”

(mine fremhævelser)

Det fremgår imidlertid af forældresamtale af den 14. september 2012, at familiebehandlingen ud fra børnenes behov er utilstrækkelig, jf. sagens bilag AJ.

Det gøres derfor gældende, at Kommunen var bekendt med, at familiebehandlingen var utilstrækkelig og at den ikke forhindrede den fortsatte omsorgssvigt og mistrivsel i hjemmet, hos Sagsøger.

-o0o-

Hverken familiebehandling eller aflastning havde altså en ønsket effekt, da Sagsøger skulle hjem til de samme forhold og samme omsorgssvigt i hjemmet, der var årsagen til hendes mistrivsel – men Kommunen undlod at iværksætte tilstrækkelige foranstaltninger frem til Sagsøger anbringelse den 23. juli 2013.

Kommunen har angivet en oversigt over sagens forløb (bilag 8). Denne viser, at Kommunen afholdt mange møder, lavede flere handleplaner og foretog telefonopringninger. Men disse sagsskridt havde ingen reel effekt for Sagsøger i hjemme, da Kommunens møder, udarbejdelse af handleplaner eller telefonopringninger ikke forhindrede den fortsatte mistrivsel, omsorgssvigt, vold og trusler, som Sagsøger blev udsat for i hjemmet.

Det er muligt, at Kommunen drøftede og planlagde mulige indsatser, men disse blev ikke eksekveret. Dermed havde de ingen effekt for Sagsøger, der fortsat måtte bo i et hjem med omsorgssvigt, vold og trusler.

Kommunens svigt består således ikke, at de ikke drøftede sagen internt eller lagde interne planer. Svigtet består i, at Kommunen var vidende om, at Sagsøgers forældre aktivt slog deres børn, og at Sagsøger boede i et hjem med om

sorgssvigt og alkoholmisbrug og på trods af denne viden gjorde Kommunen ikke noget aktivt (relevant og tilstrækkeligt) for at forhindre det.

Dette skal i øvrigt ses i lyset af, at Kommunen havde mange andre foranstaltninger, efter dagældende servicelovs § 52, der kunne (og burde) have været igangsat for at forhindre den fortsatte omsorgssvigt og mistrivsel hos Sagsøger. Disse vil uddybes nærmere under hovedforhandlingen.

Kommunen har derfor, uanset iværksættelse af de ovenstående (utilstrækkelige) foranstaltninger, tilsidesat sin handlepligt.

Det var Kommunens pligt at sikre, at Sagsøger blev beskyttet mod omsorgssvigt, vold, overgreb og trusler, og den manglende sikring af dette udgør derfor en tilsidesættelse af Kommunes pligter i medfør EMRK artikel 3.

Det gøres derfor gældende, at Kommunen har undladt at iværksætte rettidig og relevant forebyggende støtte og at Kommunens handlinger – og undladelser – samlet har medført at Sagsøger i den for sagen omhandlende periode fortsat blev udsat for omsorgssvigt, vold og trusler, og at dette udgør en krænkelse af EMRK artikel 3.

Det er derudover, jf. U.2021.2254Ø, en skærpende omstændighed, at Sagsøger på den for sagen relevante periode, var særligt sårbar grundet sine unge alder på 11 år, da Kommunen blev bekendt med de forhold, og den omsorgssvigt, som hun levede under i hjemmet.

2.2.3 Særligt om Sagsøgers forhold

Sagsøger var 11 år, da Kommunen blev vidende om de forhold, hun levede under.

De overgreb og det omsorgssvigt, Sagsøger har været udsat for som barn, har haft alvorlige og muligvis livsvarige konsekvenser for hende.

Sagsøger har fra hun var 9 år gammel været i kontakt med psykiatrien grundet angst, selvmordsforsøg, selvmordstanker og selvskade.

Det fremgår blandt andet af bilag 21, notat af 8. april 2022 fra psykiatrien i Region Midtjylland, klinik 3 for psykiatriske lidelser, at

*” Pt. og dennes familie informeres om, at **pt.s tilstand og aktuelle vanskeligheder** -*

der bedst kan forstås i kraft af traumer under opvæksten og gennem de seneste måneder, hvor pt. har oplevet forskellige hændelser, som rækker op i gamle oplevelser.

[...]

Pt. har tidligere suicidal forsøg, som 9-årig forsøgt Selv mord , som 15-årig taget 10 stk. Pamol, som 16-årig forsøgt Selv mord. ”
(mine fremhævninger)

Det er således lægeligt vurderet, at hændelser og traumer under Sagsøgers opvækst har medført helbredsmæssige vanskeligheder og ligeledes har ledt til flere selvmordsforsøg.

Det fremgår videre af bilag 22, Epikrise fra Klinik 2 for psykiatriske lidelser den 1. juli 2022, at

*” Resumé af behandlingsforløb: 22-årig Sagsøger har haft forløb i psykiatrisk akutteam fra d.1/10 2021 til d.30/6 2022. **Hun kommer med en belastet opvækst med seksuelle overgreb, alkoholiseret far , tvangsfjernelse fra hjemmet som 13-årig til børnehjem og derefter plejefamilie. Hun henvises til psyk.akutteam fra modtagelsen grundet tiltagende angst og selvskadende tanker. Hun angiver at have haft det svært psykisk i sin barndom med periode med selvskade frem til 18-års alderen. Derefter god periode i ca 3 år og frem til januar i år hvor pt blev truet x 2 som har medført forværring og genopblusning af symptomer med lyst til selvskade (beskrives mere som trang end som ønske om at selvskade eller dø) dertil angst anfald med fysiske symptomer: sveder, græder, hjertebanken, svimmelhed m.m ”***.
(min fremhævning)

Det er således lægeligt vurderet, at Sagsøgers opvækst har ført til angst og selvskadende tanker og adfærd, der fortsat påvirker hende, over 10 år senere.

Dette understøttes derudover af bilag 23, journalnotat af 14. september 2022 fra Klinik 2 for psykiatriske lidelser indeholdende et klinisk interview, hvor det fremgår, at:

” Opvækst præget af megen konflikt mellem forældre og faders alkoholmisbrug. Mo der var ofte aggressiv og smed ting efter især pt.s lillebror. Pt. mødte tit i skole i hullet tøj, kom sjældent i bad og tissede ofte i bukserne. Pt. blev i en årrække udsat for seksuelle overgreb fra moderens onkel. Hun blev devalueret og ikke troet på i fortællingen om dette til sine forældre. Pt. tvangsfjernet som 13-årig og placeret på børnehjem og efterfølgende hos plejefamilie. I skolen blev pt. mobbet og har selv været mobber.”

Der er således dokumenteret en sammenhæng mellem Sagsøgers vanskeligheder og funktionsnedsættelse og Sagsøgers forhold under sin opvækst, der var

præget af vold, konflikter, alkoholmisbrug, aggressivitet, omsorgssvigt, mobning og seksuelle overgreb.

Det fremgår af bilag 24, behandlingsplan fra 22. april 2024, om Sagsøgers nuværende forhold og vanskeligheder, at Sagsøger har følgende diagnoser:

- Emotionelt ustabil personlighedsstruktur, borderline type
- Forstyrret personlighedsstruktur, blandet type
- Overvejende obsessiv tilstand
- Problemer på grund af fjernelse fra barndomshjem
- Problemer på grund af seksuelt overgreb fra nær person i barndom
- Anamnese med selvpåført skade
- Anamnese med selvmordsforsøg
- Skadelig brug af alkohol (dog aktuelt afholdende)

Det bekræftes endvidere, at starttidspunktet for de psykiske lidelser, Sagsøger i dag lider af, kan føres tilbage til teenageårene og er en klinisk signifikant lidelse/funktionsnedsættelse i sociale og arbejdsmæssige sammenhænge, jf. bilag 23.

Sagsøgers opvækst hos forældrene har med andre ord medført en varig og indgribende funktionsnedsættelse.

I nærværende sag er der tale om særligt skærpende omstændigheder, idet der var tale om

- en pige på kun 11 år,
- som i flere år i hjemmet blev udsat for vold, trusler, seksuelle krænkelse, fejlnærings, uhygiejniske forhold og farens alkoholmisbrug med Kommunens vidende, hvilket medførte, at hun levede i konstant frygt for sine forældre, og
- det er lægeligt dokumenteret, at den behandling og det svigt, hun i så lang en periode var udsat for, er årsagen til flere selvmordsforsøg, selvskade, angst og en indgribende og varig funktionsnedsættelse.

Omsorgssvigten og den umenneskelige og nedværdigende behandling, som Sagsøger var udsat for i flere år, havde direkte fysiske og psykiske konsekvenser for hende, idet hun som barn var overvægtig grundet fejlnærings, hun tisse i bukserne og hun forsøgte at begå selvmord flere gange. Herudover har hun udøvet selvskade i mange år. Hun lider stadig af angst, hun føler sig uværdig og uelsket og har i dag en indgribende psykisk funktionsnedsættelse.

2.3 Kommunens omsorgsforpligtelse efter serviceloven i lyset af EMRK

Det gøres gældende, at Kommunen har tilsidesat sin socialretlige omsorgs pligt og handlepligt, efter (dagældende) servicelovens bestemmelser, ved ikke at sikre, at Sagsøger ikke blev udsat for yderligere omsorgssvigt, vold og trusler i sit hjem, fra maj 2011 til juli 2013.

Dette skyldes, at Kommunen i den for sagen omhandlende periode, ikke i rette tid eller med rette effekt iværksatte foranstaltninger, der gjorde en faktisk forskel for Sagsøger i hjemmet, selvom de burde og kunne have gjort dette.

Kommunens indsatser lever altså ikke op til omsorgsforpligtelsen efter serviceloven, som udgør den nationale retlige konkretisering af myndighedernes positive forpligtelser over for særligt sårbare borgere, herunder børn, der ikke selv kan varetage egne interesser.

Det gøres i den forbindelse gældende, at en manglende opfyldelse heraf – navnlig når Kommunen flere gange bliver underrettet og/eller gjort opmærksom på den fortsatte omsorgssvigt – udgør en tungtvejende indikation af, at de positive forpligtelser efter EMRK artikel 3 ikke er iagttaget.

2.4 Erstatningsansvar for overtrædelse af menneskeretten

Hvis retten finder, at Kommunen har krænket EMRK artikel 3 er Sagsøger, som følge af krænkelsen efter EMD's praksis, være berettiget til godtgørelse, jf. også principperne i U.2017.2929 H.

Erstatningens størrelse tager udgangspunkt i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis for godtgørelse for ikke-økonomisk skade ved krænkelse af artikel 3, som typisk ligger på 300.000 kr.

Retten bedes i denne forbindelse bemærke, at EMD i sager, hvor der konstateres en materiel krænkelse af EMRK artikel 3 som følge af umenneskelig eller nedværdigende behandling, som udgangspunkt fastsætter godtgørelsen efter følgende niveauer:

- 10.000 EUR (mindstebeløb), svarende til ca. 75.000 kr.
- 40.000 EUR (referencebeløb), svarende til ca. 300.000 kr.
- 80.000 EUR (maksimumbeløb), svarende til ca. 600.000 kr.

I nærværende sag gøres det gældende, at retten ved en krænkelse af EMRK artikel 3 som minimum bør fastsætte godtgørelsen efter referencebeløbet.

Det omsorgssvigt og de overgreb, Sagsøger har været udsat for i sin barndom, har i hvert fald fundet sted, siden Sagsøger var 11 år, hvor Kommunen først blev bekendt med familien ved underretningen af den 23. maj 2011, jf. bilag A, og fortsatte frem til anbringelsen af Sagsøger den 23. juli 2013.

Beløbets størrelse er således dels begrundet i varigheden af den umenneske lige eller nedværdigende behandling, som Kommunen ej heller søgte at for hindre ved at iværksætte relevante og tilstrækkelige foranstaltninger, og dels i grovheden af krænkelsen, herunder de konkrete konsekvenser dette har haft for Sagsøger, jf. det i påstandsdokumentet afsnit 2.2.3 anførte.

Der henvises om EMD's udmålingspraksis generelt til Jon Fridrik Kjølbro, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 6. udg., Djøf Forlag 2023, kap. 7, afsnit 2.
...

Sagsøgte (Kommune) har i sit påstandsdokument anført følgende anbringener:
der:

”3. ANBRINGENDER

3.1 Bevisbyrde

Bevisbyrden for, at Sagsøgte (Kommune) i sagen har handlet sådan, at sagsøger er berettiget til en godtgørelse, påhviler sagsøger.

Denne bevisbyrde er ikke løftet.

Det følger af forarbejderne til lov nr. 140 af 28. februar 2018 om ændring af bl.a. lov om forældelse af fordringer, at lempelsen af forældelsesfristerne for sager omhandlende tilsidesættelse af forvaltningsmyndigheders lovbestemte forpligtelser ikke har medført en ændring i bevisbyrdeforholdet.

Landsretten adresserede i U 2018.2013H netop spørgsmålet om bevisbyrdeforholdet (tiltrådt af Højesteret):

"Det påhviler som udgangspunkt de 3 piger som sagsøgere at bevise, at kommunen i forbindelse med kommunens myndighedsudøvelse efter ser vici-loven har overtrådt EMRK art. 3 i forhold til dem".

3.2 Overordnede betingelser/overordnede anbringender

For at Sagsøgte (Kommune) kan have pådraget sig et ansvar, der kan føre til godtgørelse efter EMRK artikel 3, skal

- 1) Sagsøger have været udsat for umenneskelig og/eller nedværdigende behandling, og
- 2) Sagsøgte (Kommune) skal på baggrund af de underretninger og oplysninger, som kommunen modtog i perioden fra 23. maj 2011 - 23. juli 2013, have vidst eller burde have vidst, at sagsøger blev eller ville blive udsat for overgreb i strid med EMRK artikel 3, ligesom kommunen skal have undladt at udfolde rimelige bestræbelser for at forhindre det.

Sagsøgte (Kommune) gør for det første gældende, at sagsøger ikke har været udsat for umenneskelig og/eller nedværdigende behandling. Det er kommunens opfattelse, at de fremlagte dokumenter i sagen ikke lever op til beviskravet, jf. nærmere herom nedenfor.

For det andet gøres det gældende, at Sagsøgte (Kommune) – måtte retten komme frem til, at der i enkeltstående tilfælde rent faktisk har været et brud på EMRK art. 3 i sagen – hverken vidste eller burde have vidst, at et sådant brud fandt sted, ligesom kommunen efterfølgende iagttog nødvendige foranstaltninger ved viden herom.

Sagsøgte (Kommune) henviser i den forbindelse til sagens bilag, der i det store og hele fra de modtagne underretninger i sommeren 2011 – bortset fra forløbet i foråret/sommeren 2013 – indeholder beskrivelser af et forløb i hjemmet, der omstændighederne til trods overvejende bevæger sig i en positiv retning.

Endelig gøres det gældende, at der i sagen ikke har været tilsvarende potentielle brud på EMRK art. 3 over for sagsøger i perioderne *efter* de modtagne underretninger i sagen, herunder særligt underretningerne fra september 2011 (om mulig vold i hjemmet) og september 2012 (om muligt seksuelt overgreb).

Kommunen havde – hvis retten kommer frem til, at der måtte være sket brud på EMRK art. 3 – med andre ord ikke viden eller burde viden om et potentielt overgreb *før* det skete, da der ikke forelå en begrundet mistanke om påregnelig risiko herfor forud for fx september 2011 (mulig vold) og september 2012 (muligt seksuelt overgreb), ligesom kommunen *efter* underretningerne i september 2011 og september 2012 udfoldede rimelige bestræbelser på at forhindre potentielle fortsatte brud på EMRK art. 3.

Sammenfattende er der således ikke i sagen et tidspunkt, hvor ovennævnte to betingelser har været opfyldt (nr. 1 og 2).

Herudover har Sagsøgte (Kommune) undervejs ageret sagligt, proportionalt og i overensstemmelse med den relevante sociale lovgivning, navnlig service lovens bestemmelser.

Det bestrides således, at Sagsøgte (Kommune) ved sin håndtering af sagen skulle have krænket sagsøgers rettigheder i henhold til EMRK artikel 3, således at der er tilføjet hende en sådan tort, som berettiger til godtgørelse.

Sagsøgte (Kommune) gør endvidere gældende, at en tvangsanbringelse på et tidligere tidspunkt end sommeren 2013 potentielt ville have udgjort et brud på EMRK art. 8. Et menneskeretligt og socialfagligt dilemma, som EMD netop også henviser til i Z.m.fl. mod Storbritannien (præmis 74).

3.3 *Umenneskelig og/eller nedværdigende behandling (nr. 1)*

Det er for det første en betingelse for, at kommunen kan have pådraget sig et ansvar, at sagsøger har været udsat for umenneskelig og/eller nedværdigende behandling.

I relation til bevisbedømmelsen tages der i retspraksis udgangspunkt i bevis standarden ”uden for rimelig tvivl” (”beyond reasonable doubt”). Et sådant krav vil være opfyldt i tilfælde, hvor en person er blevet dømt for overtrædelse af straffelovens bestemmelser, fx ved seksuelle overgreb.

I Bouyid mod Belgien (23380/09) udtalte EMD bl.a. følgende herom (præmis 82):

”Allegations of ill-treatment contrary to Article 3 must be supported by appropriate evidence. To assess this evidence, the Court adopts the standard of proof “beyond reasonable doubt” but adds that such proof may follow from the coexistence of sufficiently strong, clear and concordant inferences or of similar un rebutted presumptions of fact.”

Det er i det følgende relevant med en nærmere beskrivelse af de forhold, som sagsøger mener udgør en krænkelse af indholdet i EMRK art. 3 (uhygiejniske forhold, vold og seksuelle overgreb).

Uhygiejniske forhold

Sagsøger har gjort gældende, at sagsøger har været udsat for omsorgssvigt i hjemmet i form af uhygiejniske forhold og fejlnæring.

De i sagen omtalte forhold vedrørende sagsøgers hygiejne, herunder at sagsøger havde beskidt tøj, lus, led af overvægt mv., har på ingen måde en intensi

tet eller alvorlighed, der i sig selv kan antages at udgøre en krænkelse af EMRK artikel 3.

Nærværende sag tåler således ikke sammenligning med praksis på området, herunder den af sagsøger nævnte sag U 2021.2254 Ø ("Bornholm-sagen"), hvor familiens bolig i perioder var uden opvarmning og møblering, og hvor der herskede særdeles uhygiejniske forhold grundet et betydeligt husdyrhold med dyreafføring på gulvene. I Bornholm-sagen udtalte landsretten desuden følgende om minimumstærsklen i EMRK artikel 3:

"Det følger af praksis fra EMD, at en behandling er umenneskelig, såfremt den ud fra en konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder har medført intens fysisk eller psykisk lidelse hos offeret, og at behandlingen er nedværdigende, såfremt den har medført en følelse af frygt, angst eller mindreværd, som var egnet til at ydmyge eller nedbryde vedkommende. Hvis offeret er sårbart, herunder på grund af ung alder, følger det af praksis fra EMD, at der alt andet lige skal mindre til at anse en behandling for umenneskelig eller nedværdigende."

Sagsøgte (Kommune) gør gældende, at de i nærværende sag omtalte uhygiejniske forhold m.v., ikke er omfattet af EMRK artikel 3, da forholdene ikke overstiger minimumstærsklen.

Vold i hjemmet

Det kan ud fra sagens akter konstateres, at sagsøger 20. september 2011 for talte Sagsøgte (Kommune), at hun og hendes søskende blev slået derhjemme, men ikke i så høj grad som tidligere. Det kan endvidere konstateres, at sagsøgers mor 21. september 2011 erkendte overfor Sagsøgte (Kommune), at hun slog børnene, hvis de var kørt op, og hun ikke kunne få dem til falde ned på anden vis.

Det kan på den baggrund formentlig lægges til grund, at sagsøger i hvert fald i perioden *inden* 20. september 2011 i et endnu uvist omfang blev udsat for vold i hjemmet. For at en behandling falder ind under anvendelsesområdet for EMRK artikel 3, kræves det som nævnt, at behandlingen overstiger et vist minimum af alvor. Karakteren og omfanget af den omtalte vold er ikke beskrevet nærmere i stævningen eller sagens akter i øvrigt, ligesom det ikke er beskrevet, i hvor lang en periode sagsøger skulle have været udsat for vold i hjemmet. Det er således Sagsøgte (Kommune)s opfattelse, at det – på det foreliggende grundlag – ikke kan lægges til grund, at sagsøger har været udsat for en behandling, som overstiger minimumstærsklen i EMRK artikel 3.

Det kan endvidere ikke lægges til grund eller anses for bevist, at sagsøger i perioden *efter* 20. september 2011 har været udsat for vold i hjemmet. Der er således ikke oplysninger herom i sagens akter, ligesom kommunen i den efterfølgende periode fulgte familien tæt og var i løbende dialog med forældrene.

Sagsøgte (Kommune) henviser i den forbindelse til, at de i sagen involverede parter, herunder sagsbehandlerne i kommunen, familiebehandlere, plejefamilie og sagsøgers skolelærere mv., alle havde pligt til at underrette efter den da gældende servicelov. Denne pligt var underlagt både et tjenstligt ansvar og et strafansvar, og de involverede personer havde kontakt til sagsøger på daglig basis i hele perioden. Hertil kommer, at den gjaldt allerede ved formodningen om fx behov for særlig støtte efter serviceloven.

Sådanne underretninger tilgik *ikke* sagen efter 20. september 2011, trods omfattende fokus på opfølgningen og samarbejdet med familien i det hele taget.

Seksuelle overgreb

Sagsøger har gjort gældende, at sagsøger har været udsat for seksuelle overgreb omfattet af EMRK artikel 3.

Det kan ud fra sagens akter konstateres, at kommunen på baggrund af underretningen om sagsøgers grandonkels grænseoverskridende adfærd overfor sagsøger og hendes søskende indgav politianmeldelse.

Vedrørende sigtelsen i forhold til sagsøger fremgår følgende af påtaleopgivelsen, idet det bemærkes, at den anden del af sigtelsen vedrører Person 7:

"Jeg har endvidere besluttet at opgive sigtelsen mod Person 6 for at have begået blufærdighedskrænkelser, ved i perioden ca. fra november 2010 og til september 2012 på Adresse i By 2, at have krænket Sagsøgers blufærdighed, idet han flere gange befølte hende på brysterne og kyssede hende på munden."

Derudover fremgår det af påtaleopgivelsen, at der hverken var vidner til forholdene eller tekniske beviser i sagen.

Det bemærkes i den forbindelse, at Sagsøgte (Kommune) ikke udover underretningen af 7. september 2012 vedrørende de omtalte mulige seksuelle overgreb fra sagsøgers grandonkel har modtaget oplysninger om seksuelle overgreb begået mod sagsøger.

Sagsøger har anført i replikken, at kommunen selv har lagt til grund, at sagsøger har været udsat for seksuelle overgreb, jf. bilag AÅ. Sagsøgte (Kommune) bestrider, at det i bilag AÅ anførte udgør tilstrækkelig dokumentation for, at sagsøger har været udsat for seksuelle overgreb af sin grandonkel (Person 6).

Sagsøger har herefter ikke løftet bevisbyrden for ("uden for rimelig tvivl"), at hun har været udsat for seksuelle overgreb *før eller efter* underretningen i september 2012.

3.4 Kommunens viden/burde viden og handlepligt (nr. 2)

Kommer retten frem til, at sagsøger i et eller andet omfang har været udsat for behandling i strid med EMRK artikel 3, er det for det andet fortsat en betingelse for kommunens eventuelle ansvar i sagen, at kommunen vidste eller burde have vidst, at sagsøger ville få krænket sine rettigheder efter EMRK artikel 3. I betingelsen om kommunens viden eller burde-viden ligger endvidere en forudsætning om, at kommunen undlod at handle på denne viden eller burde-viden (handlepligt). Undladelse af at træffe positive beskyttelsesforanstaltninger kan således udgøre en krænkelse af EMRK artikel 3.

Hvis retten kommer frem til, at sagsøger har været udsat for behandling i strid med EMRK artikel 3, gør Sagsøgte (Kommune) gældende, at kommunen ikke vidste/eller burde have vidst dette, samt at kommunen i øvrigt reagerede sagligt og proportionalt i undervejs i sagsforløbet.

Det gøres endvidere overordnet gældende, at kommunen på en række punkter var overladt et socialfagligt skøn – jf. også EMD's henvisning dertil i Z.m.fl. mod Storbritannien (præmis 74) - i forhold til, hvilke sagsbehandlings skridt der skulle iværksættes i de konkrete situationer, og at der i øvrigt ikke er grundlag for at konkludere, at kommunen ikke har overholdt reglerne i lovgrundlaget, herunder serviceloven.

I forhold til spørgsmålet om, hvad Sagsøgte (Kommune) skulle have gjort anderledes i behandlingen af sagsøgers sag, har sagsøger således alene peget på, at kommunen kunne have øget støtten i hjemmet til flere timer om dagen. Det er imidlertid efter kommunens opfattelse tvivlsomt, hvorvidt øget støtte i hjemmet reelt ville have medført ændringer i sagsforløbet. Den relevante foranstaltning ville have været anbringelse uden for hjemmet med eller uden samtykke. Som nævnt i svarskriftet overvejede kommunen også løbende denne foranstaltning, men det retlige grundlag var ikke til stede før 23. juli 2013, hvor kommunen vurderede, at det var nødvendigt at anbringe sagsøger uden for hjemmet efter sagsøgers anmodning herom.

Kommunens synspunkter udfoldes i det følgende i relation til de temaer, der er gennemgået under afsnit 3.3.

Uhygiejniske forhold

Det gøres gældende, at kommunen løbende fulgte op på forhold vedrørende sagsøgers hygiejne, herunder i dialog med sagsøgers skole og sundhedsplejerske.

Der henvises til sagens akter, jf. sagsfremstillingen, der vil blive gennemgået udførligt under hovedforhandlingen.

Vold i hjemmet

Sagsøgte (Kommune) fik første gang 20. september 2011 viden om forholdene relateret til mulig vold i hjemmet.

Der er ikke oplysninger i sagen *før* 20. september 2011, der indikerer, at der muligvis skulle være begået vold mod sagsøger i hjemmet.

Det er således ikke korrekt, som anført af sagsøger, at kommunen fra 23. maj 2011 var vidende om, at sagsøger levede i et hjem med trusler, vold og alkoholmisbrug. Den 23. maj 2011 modtog kommunen en underretning fra politiet om, at Person 11 havde kørt bil i spirituspåvirket tilstand med sagsøger og to af hendes søskende. Underretningen indeholdt ikke oplysninger om vold i hjemmet eller anden omsorgssvigt. Kommunen vurderede, at der ikke var grundlag for akut handling, og at den almindelige sagsgang skulle følges. Kommunen fulgte derfor op med underretningsmøde med forældrene 8. juni 2011, indhentelse af skoleudtalelser, kontakt til sundhedsplejerske, hjemmebesøg samt iværksættelse af børnefaglig undersøgelse af sagsøger.

Det bemærkes, at det forhold, at et barn lever med en forælder med alkoholmisbrug, ikke i sig selv er omfattet af EMRK artikel 3. Det gøres på den baggrund gældende, at det var sagligt og proportionalt, at kommunen ikke handlede akut på underretningen om spirituskørsel, men fulgte den almindelige sagsgang for behandling af underretninger.

Det var således først fire måneder efter underretningen af 23. maj 2011, at kommunen under børnesamtalen med sagsøger 20. september 2011 fik viden om/mistanke om forholdene vedrørende vold i hjemmet. Kommunen handlede straks på oplysningerne, herunder blev der dagen efter afholdt et møde med sagsøgers mor, hvor kommunen informerede sagsøgers mor om kommunens vurdering af, at forældrene skulle indgå i et samarbejde om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger for at undgå indstilling til anbringelse.

I den efterfølgende periode fulgte kommunen familien tæt, ligesom emnet var et fokuspunkt i dialogen med familien.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at sagsøger ikke har dokumenteret eller bevist, at hun i perioden *efter* 20. september 2011 har været udsat for vold eller trusler om vold i hjemmet. Sådan information er tilsvarende ikke tilgået Sagsøgte (Kommune), ligesom kommunen ikke kunne have gjort mere for even tuelt at blive opmærksom på et sådant forhold. Kommunen henviser til svar skriftet afsnit 5.4.

Derefter iværksatte kommunen løbende foranstaltninger med fokus på sagsøgers tarv, herunder aflastningsfamilie, familiebehandling/familiekonsulenter, børnesamtaler, gentagen kontakt til forældrene samt dialog med skolen og sundhedsplejerske.

Opfølgningen på børnesamtalen 20. september 2011 vil blive gennemgået ud førligt under hovedforhandlingen, herunder en beskrivelse af iværksatte for anstaltninger.

Der er ikke – som i flere af de øvrige sager, der har været behandlet ved dom stolene – tale om en sag, hvor kommunen kan siges at have "siddet på hæn derne" undervejs i sagsforløbet. De samlede akter giver således ikke indtryk af en sagsbehandling, hvor sagen i perioder har været glemt, ufokuseret eller overset – tværtimod er der sket løbende opfølgning i sagen undervejs i hele forløbet.

Sagsøger har bl.a. gjort gældende, at Sagsøgte (Kommune) har efterladt sagsøger i hjemmet uagtet viden om, at hun blev udsat for vold, trusler og an den omsorgssvigt. Dette er ikke korrekt, ligesom sagsøger ikke i øvrigt har re degjort for, hvad kommunen skulle have gjort anderledes i behandlingen af sagsøgers sag.

Den mest indgribende foranstaltning, som kommunen kunne have iværksat, var anbringelse uden for hjemmet uden samtykke (tvangsanbringelse).

Der er – særligt i relation til en mulig beslutning om tvangsanbringelse – den gang og nu tale om et særdeles vanskeligt skønspæget område, da kommu nen på den ene side skal tage hensyn til det enkelte barn og dets familie (hensynet til familielivet, jf. EMRK artikel 8), mens der på den anden side skal iværksættes de nødvendige foranstaltninger for at sikre barnets tarv.

Kommunen overvejede løbende at tvangsanbringe sagsøger, ligesom dette også stod klart for familien undervejs. Sagsøgte (Kommune) henviser til følgende eksempler i sagens akter:

- Den 13. oktober 2011: I forbindelse med den børnefaglige undersøgelse vurderede kommunen, at *"Såfremt forældrene ikke vil samarbejde omkring forebyggende foranstaltninger bør det overvejes, hvorvidt der skal indstilles til anbringelse, da et miljøskifte i så fald kan anses for at være påkrævet."*
- Den 1. marts 2012: I forbindelse med forældreplæg anførte kommunen, at *"Det skal derudover understreges, at såfremt i ikke samarbejder om iværksættelse af de foranstaltninger, som de børnefaglige undersøgelser har peget på er formål stjenlige, vil Familieafdelingen tage stilling til, hvorvidt der skal indstilles til, at børnene anbringes udenfor hjemmet uden samtykke, jf. Lov om Social Service § 58."*
- Den 25. juni 2012: Familien fik bevilget et beløb til betaling af deres elregning og kommunen vurderede, at bevillingen medvirkede til at undgå en mere indgribende foranstaltning såsom anbringelse af børnene.
- Den 10. juli 2012: Som led i opfølgning på familiebehandlingen vurderede kommunen, at *"Det er dog ikke på nuværende tidspunkt muligt at vurdere, om børnene bør anbringes, da familiebehandlingen skal have mere tid og der skal søges at kompensere via aflastning."*

Det gøres på den baggrund gældende, at der ikke var grundlag for at anbringe sagsøger uden for hjemmet før det tidspunkt, hvor kommunen – ud fra et socialfagligt skøn – vurderede, at det var nødvendigt (23. juli 2013).

Det gøres endvidere gældende, at kommunen udfoldede rimelige bestræbelser i sagen og reagerede hurtigt og adækvat undervejs i sagen.

Seksuelle overgreb

Det gøres gældende, at der ikke er oplysninger i sagens akter, der peger i retning af, at Sagsøgte (Kommune) vidste eller burde have vidst, at et muligt seksuelt overgreb ville finde sted. Sagsøgte (Kommune) havde således ikke før underretningen 7. september 2012 modtaget oplysninger om familien, her under sagsøgers grandonkel, der kunne give anledning til bekymring om seksuelle overgreb.

Det gøres endvidere gældende, at kommunen handlede straks på underretningen, herunder med henblik på at beskytte sagsøger og forhindre, at yderligere overgreb skulle finde sted. Da Sagsøgte (Kommune) fredag den 7. september 2012 modtog en akut underretning om mulige seksuelle overgreb på sagsøger og hendes søskende, reagerede kommunen samme dag.

Kommunen tog kontakt til skolen og forældrene, ligesom kommunen informerede Person 11 om, at familiens tre yngste børn, herunder sagsøger, skulle opholde sig i aflastningsfamilien i weekenden, indtil der blev aftalt nærmere om mandagen. Derudover var kommunen løbende i kontakt med sagsøgers mor i weekenden, ligesom kommunen aflagde besøg i familiens hjem både fredag og lørdag. Dertil kommer, at kommunen søgerede for, at sagsøger og hendes søskende ikke måtte være alene med forældrene om søndagen.

Endelig indgav kommunen om mandagen (10. september 2012) politianmeldelse vedrørende det mulige seksuelle overgreb.

Sagsøgte (Kommune) fulgte efter underretningen op på, at sagsøger ikke havde kontakt til sin grandonkel, ligesom kommunen ikke efterfølgende modtog oplysninger om seksuelle overgreb fra hverken sagsøgers grandonkel eller andre.

3.5 Godtgørelsesniveauet

Ansvar for godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26 forudsætter, at offeret har været udsat for en retsstridig krænkelse. Det vil være tilfældet, hvis der er sket en overtrædelse af EMRK artikel 3.

EMRK artikel 41 giver hjemmel til at tilkende klagere godtgørelse for krænkelse af EMRK. Det er med EMD's dom af 27. marts 2003 (Scordino) tillige slået fast, at de nationale domstole ved udmålingen af godtgørelse for krænkelse af konventionen skal fastsætte denne i overensstemmelse med EMD's praksis. Det følger af denne, at godtgørelsen skal fastsættes skønsmæssigt i forhold til den enkelte sag, og at der ved udmålingen bl.a. skal tages højde for krænkelsens varighed, intensitet samt skadevolderens skyld.

Hvis retten kommer frem til, at sagsøger er berettiget til en godtgørelse, gøres det gældende, at denne bør fastsættes til et lavere beløb end påstået af sagsøger under hensyntagen til sagens karakter.

3.6 Særligt om sagens omkostninger

Kommer retten frem til, at Sagsøgte (Kommune) skal frifindes, bør Sagsøgte (Kommune) tilkendes sagsomkostninger, jf. sædvanlig praksis.

Synspunktet herom vil blive nærmere uddybet under sagens hovedforhandling.
...

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Retten's begrundelse og resultat

Det påhviler som udgangspunkt Sagsøger at bevise, at Sagsøgte (Kommune) i forbindelse med kommunens myndighedsudøvelse efter dagældende servicelov har overtrådt EMRK artikel 3 i forhold til hende.

Det følger af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at en behandling er umenneskelig, hvis den ud fra en konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder har medført intens fysisk eller psykisk lidelse hos offeret, og at behandlingen er nedværdigende, hvis den har medført en følelse af frygt, angst eller mindreværd, som var egnet til at ydmyge eller nedbryde vedkommende. Hvis offeret er særligt sårbart, herunder på grund af ung alder, følger det af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at der skal mindre til at anse en behandling for umenneskelig eller nedværdigende.

Sagen vedrører perioden fra maj 2011 til juli 2013, hvor Sagsøger var mellem 11 og 13 år, idet det er ubestridt, at bekymring for Sagsøger kom til Sagsøgte (Kommune)s kendskab første gang den 23. maj 2011, da kommunen modtog underretning blandt andet om, at Sagsøgers far i spirituspåvirket tilstand havde kørt bil med Sagsøger. Det er endvidere ubestridt, at der blev truffet afgørelse om anbringelse af Sagsøger i juli 2013, at afgørelsen var med samtykke fra Sagsøgers forældre, og at Sagsøgte (Kommune) vurderede, at betingelserne for anbringelse uden samtykke var opfyldt.

Retten lægger efter Sagsøgers forklaring og oplysningerne i sagsakterne, som støttes af forklaringen fra Vidne 1, til grund, at Sagsøger i hele den nævnte periode i hjemmet har levet under uhygiejniske forhold, ligesom hendes personlige pleje var mangelfuld, idet hun sjældent kom i bad og ofte var beskidt, havde beskidt tøj på, lugtede af sved, fremstod fedtet i huden og håret, ofte havde lus, at hendes tøj ofte ikke passede til årstiden, at hun var overvægtig, og at hun generelt var i mistrivsel. Retten lægger endvidere til grund, at hun indimellem ikke havde madpakke med i skole, og at hun efter sin egen forklaring enten måtte tigge om mad eller stjæle penge fra sine forældre til at købe mad i skolens madbod.

Retten lægger til grund, at Sagsøgte (Kommune) på baggrund af underretningen den 23. maj 2011 iværksatte en nærmere undersøgelse af forholdene i hjemmet, og at det herunder i efteråret 2011 blev afdækket blandt andet, at Sagsøgers forældre anvendte vold og trusler om vold som led i opdragelsen af Sagsøger og hendes søskende.

Retten lægger endelig til grund, at Sagsøger og hendes lillesøster i september 2012 fortalte til skolen, at de havde været udsat for blufærdighedskrænkelser ved berøring og kys af deres mors onkel, som var i familiens nære omgangskreds, og at forældrene ikke havde formået at skærme dem derfra.

Retten finder, at disse forhold samlet set og under hensyn til Sagsøgers alder udgjorde en krænkelse af Sagsøger omfattet af EMRK artikel 3.

Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis indebærer EMRK artikel 3 en pligt for staten til under visse omstændigheder at træffe positive foranstaltninger dels med hensyn til at undersøge og retsforfølge påståede krænkelser, dels med henblik på at beskytte personer mod at blive udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling fra privatpersoner. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har således fastslået, at undladelse af at træffe positive beskyttelsesforanstaltninger kan udgøre en krænkelse af artikel 3, hvis myndighederne vidste eller burde vide, at der var risiko for, at offeret ville blive udsat for krænkelser, jf. f.eks. dom af 10. maj 2001 i sagen Z. m.fl. mod UK, sagsnr. 29392/95, præmis 73. Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at særligt børn og andre sårbare personer har krav på en effektiv beskyttelse fra staten mod alvorlige krænkelser af deres personlige integritet.

Det er ubestridt, at Sagsøgte (Kommune) i forbindelse med undersøgelsen af Sagsøgers forhold fik kendskab til forholdene i hjemmet, herunder om problemerne med mangelfuld hygiejne og personlig pleje og om anvendelse af vold og trusler om vold som led i opdragelsen. Det er endvidere ubestridt, at Sagsøgte (Kommune) fik kendskab til Sagsøgers forklaring om blufærdighedskrænkelserne.

Det fremgår af sagsakterne, at Sagsøgte (Kommune) umiddelbart herefter indskærpede overfor forældrene, at det er ulovligt at slå børn i Danmark. Kommunen vurderede, at Sagsøger havde behov for støtte, og at der skulle iværksættes forebyggende foranstaltninger for at undgå anbringelse uden for hjemmet. Foranstaltningerne blev i første række bestemt til at være pædagogisk støtte i hjemmet og aflastning til Sagsøger og hendes søskende.

Det kan lægges til grund, at Sagsøgte (Kommune) herefter ikke fik yderligere oplysninger, herunder underretninger, om, at volden mod Sagsøger fortsatte, ligesom Sagsøger den 6. januar 2012 selv fortalte, at hendes mor ikke længere slog.

Retten lægger til grund, at familiekonsulenterne oplevede familien som en familie, der holdt kortene tæt til kroppen, og at hverken børn eller forældre var

trygge nok til at fortælle hele sandheden om, hvad der foregik i familien i hver dagen. Retten finder, at Sagsøgte (Kommune) herefter og grundet kendskabet til forældrenes opdragelsesstil og forældrenes begrænsede ressourcer vidste eller burde vide, at der fortsat var en risiko for, at Sagsøger ville blive udsat for vold.

På denne baggrund havde Sagsøgte (Kommune) en handlepligt med henblik på at søge at forhindre yderligere krænkelser mod Sagsøger.

Det kan lægges til grund, at Sagsøgte (Kommune) udover de nævnte indsatser, kontinuerligt havde samtaler og opfølgingsmøder med forældrene og børne samtaler med Sagsøger, at der blev udarbejdet børnefaglig undersøgelse og handleplaner, som løbende blev revideret efter opfølgning, samt at kommunen gav et forældreplæg i marts 2012, da forældrene ikke samarbejdede tilstrækkeligt med kommunen om bedring af forholdene i hjemmet.

Da Sagsøger i september 2012 fortalte om overgreb fra moderens onkel, reagerede kommunen ved straks at anbringe hende og hendes søskende midlertidigt uden for hjemmet og ved at anmelde forholdet til politiet. Formålet med anbringelsen var at skærme Sagsøger fra evt. påvirkning fra sine forældre inden politiets afhøring af børnene. Det fremgår, at kommunen herefter indskærpede overfor forældrene, at Sagsøger ikke fremadrettet skulle være sammen med moderens onkel, og retten lægger til grund, at dette blev efterlevet.

Det fremgår, at familieeksulenterne vurderede, at der i arbejdet med familien var en positiv udvikling, idet familien blev mere tryk og åbnede mere op. Det fremgår endvidere, at Sagsøger profiterede af den pædagogiske støtte i hjemmet og af aflastningen, og at hun i perioden fik mindre fravær i skolen, ligesom hun fik hjælp af aflastningsfamilien til sin personlige pleje og hygiejne, om end dette ikke blev bedre i hjemmet.

Retten finder på den baggrund, at Sagsøgte (Kommune) har foretaget tilstrækkelige og relevante foranstaltninger for at undersøge og bedre forholdene i hjemmet og for at søge at forhindre, at Sagsøger blev udsat for yderligere krænkelser. Retten finder i øvrigt, at kommunen i forbindelse hermed har overholdt dagældende servicelovs princip om at iværksætte den mindst indgribende foranstaltning, som var nødvendig for at opnå formålet, og tillige har foretaget en relevant afvejning overfor hensynet i EMRK artikel 8 om retten til familieliv og privatliv.

Den omstændighed, at Sagsøgte (Kommune) i juli 2013 besluttede at anbringe Sagsøger uden for hjemmet, kan ikke føre til en anden vurdering, da anbringelsesgrundlaget først på det tidspunkt var tilstrækkeligt understøttet,

herunder af en psykologisk undersøgelse af forældrene, en underretning fra skolen om, at der var sket en forværring af Sagsøgers trivsel, og et ønske fra Sagsøger om at blive anbragt.

Sagsøgte (Kommune) har på denne baggrund ikke tilsidesat sin handlepligt efter EMRK artikel 3 og frifindes derfor.

Efter sagens udfald skal Sagsøger betale sagsomkostninger til Sagsøgte (Kommune). Omkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til 55.000 kr., som dækker udgift til advokat. Sagsøgte (Kommune) er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøgte (Kommune) frifindes.

Sagsøger skal inden 14 dage til Sagsøgte (Kommune) betale sagsomkostninger med 55.000 kr.

Sagsomkostningerne bliver forrentet med procesrente efter rentelovens § 8.

Publiceret til portalen d. 04-05-2026 kl. 09:02

Modtagere: Sagsøgte (Kommune), Sagsøger, Advokat (L) Bo Juul Jensen, Advokat
Raquel Alex Esteves